

Natalia Swinarenko,
kandydatka nauk historycznych, docent
Katedry Filologii i Historii Ukrainiekiej
Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Siemiona Kuznieca

O REALIZACJI PRAW NARODOWO-RELIGIJNYCH UCHODźCÓW WOJENNYCH Z UKRAINY W POLSCE

Celem niniejszej pracy jest analiza realizacji praw narodowo-religijnych uchodźców wojennych z Ukrainy w Polsce przez pryzmat środków masowego przekazu.

Prawa narodowe i religijne Ukraińców są prawnie zagwarantowane w Konstytucji RP. Polegają one na wolności wyznania, aktywnym używaniu języka ukraińskiego w życiu religijnym, swobodzie zaspokajania potrzeb duchowych itp. Ukraińcy w Polsce, w zdecydowanej większości, są prawosławni, grekokatolicy lub rzymskokatolicy, a także protestanci różnych wyznań. Prawosławni Ukraińcy są parafianami Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Kolejną znaczącą grupę Ukraińców stanowią grekokatolicy, którzy korzystają z parafii Kościoła Grekokatolickiego w Polsce. Ważnym faktem w życiu narodowo-religijnym Ukraińców w Polsce jest fakt odprawiania nabożeństw w języku ukraińskim w diecezjach: przemysko-warszawskiej, wrocławsko-koszalskiej i olsztyńsko-gdańskiej UKGK (Турчин, 2014: 151).

Ukraińscy wierni mogą zaspokajać swoje potrzeby duchowe, odwiedzając kościoły i odprawiając stosowne obrzędy, za pośrednictwem radia, telewizji, prasy i programów medialnych. Aktywnie korzystają z takich zasobów radiowych, jak Radio Ortodoksja, Polskie Radio dla Ukrainy, Ukraińska Rozgłośnia Polskiego Radia. Mogą również korzystać z takich programów takich stacji telewizyjnych, jak Sława TV, Telenowiny w TVP-3, programów ekumenicznej redakcji TVP, audycji religijnych itp.

Odnośnie praw prawosławnych Ukraińców, w Polsce warto zauważyć, że państwo chroni zabytki architektury prawosławnej, które są dostępne do zwiedzania dla wszystkich chętnych, zarówno wierzących, jak i zwykłych turystów: Kaplicę Trójcy Świętej w Lublinie, Sobór Przemienienia Pańskiego w Lublinie, Świętą Górę Grabarkę, Monaster Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Warszawie, Cerkiew Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Krakowie. Również na terenie tego kraju zachowały się i są dostępne do zwiedzania cenne zbiory ikon i sztuki sakralnej: ikony i starodruki na Zamku w Łańcucie, Muzeum Ikon w Monasterze Prawosławnym w Supraślu, Pałac Biskupa Erazma Ciołka w Krakowie.

Ważnym zadaniem dla rządu ukraińskiego w budowaniu efektywnej interakcji z Ukraińcami w Polsce jest wspieranie istniejących mediów masowych za granicą. Ogólnie rzecz biorąc, pod względem tematycznym. Turczyn dzieli ukraińskojęzyczne czasopisma w Polsce na publicystyczno-publiczne («Nasze Słowo», «Watra», «Nad Bugiem i Narwą»); edukacyjne («Język Ojczysty»); religijne («Antyfona», «Przegląd Prawosławny», «Wistnyk»); «Dzwony

Łemkiwszczyzny»); kulturalne («Czasopismo Ukraińskie»); literackie («Ukraiński Zaulek Literacki»); historyczno-polityczne («Nowa Ukraina») (Турчин, 2014: 153). Prasa katolicka regularnie informuje czytelników w swoich artykułach o wydarzeniach kościelnych i religijnych na szczeblu państwowym, udziela skutecznych porad dotyczących zachowania tradycyjnego systemu rodzinnego, stara się wyjaśniać problemy wychowawcze i komunikacyjne współczesnej młodzieży, udziela skutecznych porad dotyczących ich rozwiązywania. Wszystkie te publikacje miały na celu zachowanie tradycyjnego systemu, porozumienia między katolikami różnych obrządków, promowanie zbliżenia z wiernymi innych wyznań oraz zgłębianie życia kulturalnego i religijnego, pamięci historycznej i życia sławnych przedstawicieli duchowieństwa w różnych aspektach.

W telewizji i radiu media ukraińskojęzyczne relacjonują ważne wydarzenia z życia religijnego w takich programach regionalnych, jak «Ukraiński Herald», «Ukraiński Przegląd», «Ukraińskie Wiadomości», «Ukraiński Dziennik Radiowy» itp. Ponadto ukraińska radiofonia i telewizja w Polsce jest bardziej rozwinięta niż polska na Ukrainie. Wynika to ze znacznej liczebności diaspory ukraińskiej i normalnego finansowania działalności mniejszości narodowych przez państwo.

Poczesne miejsce w życiu duchowym Ukraińców zajmują takie media jak ukraina.cerkiew.pl, cerkiew.net.pl, Krakowcerkiew.pl, UAinKrakow.pl, VisitMalopolska.pl, «Nasze Słowo», «Przegląd Prawosławny», «Rocznik» i inne. Prasę religijną dla Ukraińców w Polsce reprezentują głównie wydawnictwa kościołów greckokatolickiego i prawosławnego, które poruszają różne aspekty życia duchowego, aktualności kościelne w lokalnych społecznościach oraz kwestie zachowania tożsamości narodowej (Мельник Г., Губицький Л., 2017: 72).

Wnioski: Realizacja praw kulturalnych i religijnych uchodźców wojennych z Ukrainy w Polsce, co znajduje odzwierciedlenie w prasie, radiu, telewizji i mediach, wskazuje na pełną realizację przez Polskę praw konstytucyjnych, zadeklarowanych przez nią mniejszościom narodowym. Potrzeby duchowe zarówno prawosławnych, jak i Ukraińców wyznania greckokatolickiego mają wszelkie możliwości pełnej realizacji. Władze polskie pieczołowicie dbają o prawosławne obiekty architektoniczne oraz inne zabytki i obiekty kulturowe. W wielu kościołach w Polsce, gdzie dominują wierni ukraińscy, odprawiane są nabożeństwa w języku ukraińskim. W ten sposób, poprzez rodzimy język ukraiński, tradycje narodowe i religijne, trwa podtrzymywanie ukraińskiej tożsamości duchowej.

Lista wykorzystanych źródeł

1. Мельник Г., Губицький Л. (2017). Захист прав національних меншин у Республіці Польща: аналіз законодавства. Європейські та міжнародні підходи до захисту прав людини. Матеріали регіональної науково-практичної конференції. 7 квітня 2017 р., Київ, С.68-75.

2. Турчин Я. (2014). Українська держава та закордонне українство в Польщі: особливості взаємодії // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку, Вип. 26, 2014. Київ, С.150-155.